

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВИ ЯК ЗАПОРУКА РОЗВИТКУ ПРІОРИТЕТНИХ ЕКОНОМІЧНИХ НАПРЯМІВ ДЛЯ УКРАЇНИ

Дягло Б.О., здобувач освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 051 «Економіка»

Національний транспортний університет

bogdandaglo@gmail.com

Науковий керівник: **Левіщенко О.С.**, к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки

Національний Транспортний Університет

olenalevishchenko.ntu@gmail.com

Наразі перед Україною відкриваються нові величезні перспективи міжнародного співробітництва. Активна увага світових ЗМІ, а також рух у напрямку ЄС та НАТО роблять Україну потенційно привабливою для майбутніх інвестицій. Варто зазначити, що частину цих коштів доцільно спрямувати саме на інноваційний розвиток у сфері науково-технічного співробітництва. В рамках такої ініціативи існують дві головні проблеми: джерело інвестицій та напрями фінансування. Наразі інвестиційний клімат України не є абсолютно привабливим, через великі ризики від російської агресії. Але, на нашу думку, існують два шляхи вирішення проблеми. Перший – отримання репарацій від росії, у жовтні 2022 року в Європарламенті представники New Line Institute представили такий механізм. За словами учасника переговорів О.Гончаренка: «Підписується багатосторонній договір, де зазначають агресивні воєнні дії Росії проти України. Договір підтверджує юридичне зобов'язання Росії повністю відшкодувати всі збитки, завдані Росією Україні та українцям із лютого 2014 року. Далі засновується спеціальна комісія та фонд. Розпочинається процедура конфіскації активів Росії: визначаються активи, які походять з державних джерел, відбувається їх заморозка, арешт, далі вони передаються до фонду. Комісія присуджує компенсацію, фонд розподіляє кошти» [1]. Другий шлях – допомога від міжнародних організацій та партнерів України, які вже зараз надають фінансову допомогу для підтримки економіки та майбутнього розвитку. В період від 24 лютого до 14 грудня 2022 року партнерами було надано фінансової допомоги на 28,1 млрд доларів США [2]. Серед цих коштів 12 млрд складають ґранти.

Крім того, постійно заявляється інформація, що фінансову допомогу Україні планують надавати ще протягом певного часу. Так, одним з останніх пакетів допомоги станом на сьогодні є пакет у розмірі 7,3 мільярдів доларів, який надасть Норвегія упродовж п'яти років. Навіть якщо припустити, що більша частина ґрантових коштів буде інвестована на підтримку вже існуючих бізнесів, є сенс спрямувати також частину на підтримку стартапів-компаній та корисних бізнес-ідей. Якщо держава виділить хоча б 1 відсоток від цієї суми на конкурс на найкращий стартап у певній сфері, а ґрант переможцю складатиме хоча б 1 млн доларів США, буде цілком можливо провести сто двадцять таких конкурсів.

Отже, питання фінансування є вирішеним. Постає головне питання – сфери інвестицій. Існує декілька потенційно-вигідних для України напрямів, куди можна спрямувати інвестиції, але, на нашу думку, варто виділити три стратегічні напрями, які потрібні Україні вже зараз. Це оборона, аграрний сектор та безвідходне виробництво.

Оборонна галузь. Хід війни чітко показав, що українське озброєння є «конкурентоспроможним» у порівнянні з західними зразками. За допомогою крилатої ракети «Нептун» було уражено й потоплено крейсер «москва». В.Залужний наголосив на важливості колісної самохідної гаубиці «Богдана», що відіграла вагоме значення у звільненні острова Зміїний. Український протитанковий ракетний комплекс «Стугна-П» наразі активно використовується військовими, а свого часу навіть планувався як товар на експорт. Однак, важливим залишається питання безпеки майбутніх ВПК для українських озброєнь. Наразі Україна зіштовхується із ракетним терором росії, який також може бути спрямованим і на виробничі приміщення. Насправді, виходів із цієї ситуації існує два. Перший, передбачає розміщення ВПК за межами території України – в одній з країн НАТО. Гарним прикладом такої країни є Польща через її розміри та великий кордон з Україною. Враховуючи потужні позитивні стосунки з урядом цієї країни, можливими є переговори про створення «безмитної зони», де буде вироблятися озброєння. Перевагою такого варіанту є менша ціна – виробництво власної зброї коштує дешевше порівняно із закупівлею західних аналогів. Крім того, безмитна зона зменшить навантаження на бюджет – відсутність мита при перетині кордону. Але недоліком такого варіанту є відносно складна логістика – необхідність доставляти на фронт озброєння через всю Україну. Другий, вирішує цю проблему через розміщення ВПК на території України і захисту їх за допомогою ППО. Наразі партнери заявили про передачу Україні новітніх систем ППО MIM-104 «Patriot». Отже, після поставки нових систем, відкриється можливість розмістити старі для захисту майбутніх ВПК.

Аграрний сектор. На Мюнхенській конференції 2023 року активно обговорюється проблема «зернового коридору» України. Крім того, за словами Антоніу Гутерріша, Генерального секретаря ООН, війна в Україні загрожує голодом і бідністю для 1,7 мільярда людей, що становить 20% населення світу.

З цього можна зробити висновок – продукція аграрного комплексу України є не пережитком минулого, який залишився з радянських часів, а цілком конкурентним продуктом. Співробітництво в цій галузі стосується, в першу чергу, «розумних» програм та використання дронів. Розумні програми пов'язані із використанням супутникових даних для виміру об'єктивних показників стану посівів та ґрунтів. Україні доцільно використати досвід європейських партнерів, які активно використовують супутникові технології для спостереження практично у реальному часі. Зокрема, серед таких можна виділити IACS – систему управління та контролю, якою користуються в рамках програми «Спільної аграрної політики». За її допомогою ведеться контроль за дотаційними фермерськими ділянками [3]. Таким чином, державний апарат постійно має інформацію про стан таких ферм. Проте, це лише один аспект використання супутників. З іншого боку, сам фермер може контролювати стан своєї території і визначати потреби певних ділянок – потреби в добривах, воді, догляді, або відсутність таких потреб. Це допоможе значно зекономити час, ресурси та сили фермера. Іншим напрямом для наукового співробітництва в аграрній сфері є використання дронів. Не є секретом те, що фермерська робота містить певні небезпеки для здоров'я працівників. Особливо це стосується розпилення пестицидів, а також догляд за полями, обробленими ними. Використання дронів для цієї роботи може зберегти не тільки здоров'я, а і життя працівників. Крім того, на відміну від супутника, який дає дані через певні проміжки часу, застосування дронів дає можливість моніторити стан поля у стані реального часу за першої потреби. Варто зазначити, що вже існують українські розробки в цьому напрямі. Серед таких можна виділити стартап Kray Technologies [4] – агродрон, який вже отримав патенти в США.

Безвідходне виробництво. Головним партнером України у співробітництві в галузі безвідходного виробництва може стати Європа та її багатий досвід в цій сфері. Зокрема, мова йде про європейський досвід отримання енергії від спалювання сміття. Через ракетні обстріли електростанцій по всій території України країною-терористом постала нагальна необхідність задуматись над знаходженням альтернативного методу отримання електроенергії. У зв'язку з гарною тепловою здатністю відходів є можливим виробляти до 600 кВт електроенергії з кожної тони сміття. Крім цього, існує можливість переробки сміття в теплову енергію. Зокрема, це частково вирішить питання нестачі газу для опалення житлових будинків, яке постало в опалювальний сезон 2022 – 2023 років.

Висновки. Наразі перед Україною відкриваються широкі можливості науково-технічного співробітництва. Крім того, в Україну надходить фінансова допомога від західних партнерів, яка частково може бути використана для фінансування такої співпраці. Пріоритетними напрямками для інвестування є оборонна промисловість, аграрний сектор та безвідходне виробництво.

Список використаних джерел:

1. Експерти представили у Європарламенті спецмеханізм отримання репарацій від Росії. Інтерфакс-Україна. [Електронний ресурс]. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/political/868020.html>
2. Скільки грошей Україна отримала в 2022 році від США та міжнародних союзників. Поліна Міпер. 30 грудня 2022. [Електронний ресурс]. URL: <https://suspilne.media/280175-skilki-grosey-ukraina-otrimala-vid-ssa-ta-miznarodnih-souznikiv/>
3. «Європейський досвід контролю». Василь Наріз, спеціально для газети "Агробізнес Сьогодні". [Електронний ресурс]. URL: <http://agro-business.com.ua/ahrotekhnolohiyi/item/12290-yevropeyskiy-dosvid-kontroliu.html>
4. Digital Drone: New Technology to Improve Crop Yields. AZoLifeSciences in Partnership with Kray Technologies. Oct 18 2021 [Електронний ресурс]. URL: <https://www.azolifesciences.com/news/20211018/Digital-Drone-New-Technology-to-Improve-Crop-Yields.aspx>